

Průvodka

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	Občanské války, první triumvirát
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_11_17
Pořadí DUMu v sadě	17
Vedoucí skupiny/sady	Jaromír Baranok
Datum vytvoření	9.1.2013
Jméno autora	Vladimír Macků
E-mail autora	macku@gymjev.cz
Ročník studia	1.ročník
Předmět nebo tematická oblast	Dějepis – Dějiny starověku
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Prezentováno na interaktivní tabuli s využitím psaného textu a doplňkových obrázků, které studentům přiblíží zajímavou kapitolu římské historie- historii vzniku a vývoje státu, který se po sjednocení pevninské Itálie stal pánem celého Středomoří. Inovace: mezipředmětové vztahy dějepis- zeměpis,dějepis – výtvarné umění, využití ICT, mediální technika.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

reg. č.: CZ.1.07/1.5.00/34.0802

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Občanské války, první triumvirát

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

(Další územní zisky Říma, snaha prosadit reformy,
občanská válka, Sulovy proskripce, Spartakovo
povstání a první triumvirát)

Konec řecké samostatnosti a další územní zisky Říma

- V době mezi 2. a 3. punskou válkou dochází postupně k zániku samostatnosti řeckých států.
- Roku 168 př.Kr. končí série tří makedonských válek bitvou u Pydny vítězstvím Říma. Makedonie se stává římskou provincií.
- Roku 146 př.Kr. srovnali Římané se zemí Korint.

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Dnešní stav Apollonova
chrámu v Korintu.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Apollon_Tempel_im_antiken_Korinth.jpg [1]

Další územní zisky Říma na sebe nedaly dlouho čekat

Attalos III, král pergamský odkázal po své smrti roku 133 př.Kr. své území v Malé Asii Římu. Vznikla sedmá provincie Říma ASIA.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bergama_20_06_07.jpg [3]

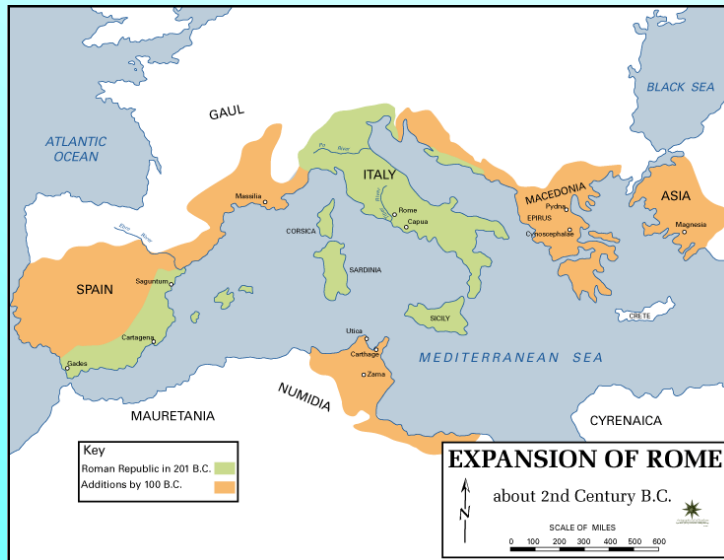
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Asia_Minor_188_BCE.jpg [2]

To byl jen začátek. Téhož roku byl podmaněn římskými legiemi celý Iberský poloostrov.

Řím sílí a expanduje

V r. 133 př. Kr. je podmaněn Iberský poloostrov.

V r. 121 př. Kr. je vytvořena další provincie Gallia Narbonensis

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Expansion_of_Rome,_2nd_century_BC.gif[4]

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:REmpire-04_Gallia_Narbonensis.png [5]

Ale každý líc má i svůj rub...

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Krize římské republiky

- Řím neměl ve Středomoří soupeře. Z nově získaných území připlouvaly do Říma lodě plné levného obilí.
- Drobní zemědělci tomuto svými cenami za obilí nemohli konkurovat.
- Byli nuceni své malé pozemky pod cenou prodávat latifundistům a odcházeli do měst(hlavně do Říma)
- Zde se přidávali k plebsu, neboť úplně vše nepozbyli. Právo hlasovací prodávali nobilitě, kandidující do úřadů.
- S úpadkem rolnictva dochází k růstu počtu nezaměstnaných a hrozí sociální revoluce.

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Gladiator-B%C3%A4renkampf.jpg>[6]

Dochází ke krizi římské republiky.

Boj gladiátora s medvědem.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Reformy bratří Gracchů

- Teprve po čtyřech letech se v roce 133 př.Kr. Římu podařilo zlomit povstání otroků na Sicílii, kteří si zde založili vlastní stát.
- Téhož roku se tribunovi lidu Tiberiovi Semproniovi Gracchovi podařilo prosadit pozemkovou reformu.
- Tento Zákon o pozemkovém maximu stanovil, že jedna rodina smí vlastnit maximálně 1.000 jiter půdy. (to bylo 250 ha). Nadbytečná půda měla být rozdělena po 30 jitrech (7,5 ha) bezzemkům.
- S prováděním zákona se ale otálelo a v následujícím roce byl T.S.Gracchus v pouliční šarvátce zabit.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tiberius_Gracchus.jpg [7]

Tak si Tiberia Sempronia Graccha představovali
v polovině 16. století.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Reformy bratří Gracchů

- V roce 123 př.Kr. byl tribunem zvolen mladší bratr zavražděného Tiberia Gaius Sempronius Gracchus. Ten chtěl v bratrových reformách pokračovat. O dva roky později už byl taky mrtev.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:MANA_-_Relief_Stadtgr%C3%BCndung.jpg [8]

Archeologické muzeum v Aquilei - římský
reliéf zobrazující volský potah.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

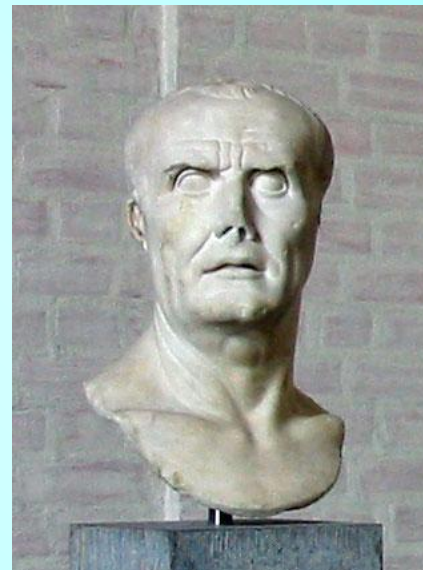
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Optimáti a populáři

- Optimus znamená nejlepší. Těmi se cítili být příslušníci nobility. Oporu měli v senátu a latifundistech.
- Popularis znamená lidový. Zastupovali střední vrstvy. Oporu měli v lidovém shromáždění a tribunech.
- Lucius Cornelius Sulla byl optimát - Gaius Marius populár.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lucius_Sulla.jpg[9]

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Marius_Glyptothek.jpg[10]

První se vyznamenal pod vojenským velením druhého v Africe. Skutečně důležitým se Sulla stal, až když optimáti a populáři proti sobě vedli občanskou válku.

Vojenská reforma v Římě

- Původně se římským vojákem mohl stát jen držitel půdy. Těch bylo stále méně.
- Marius, který se proslavil svými vítězstvími nad Germány a Galy, byl několikrát zvolen konzulem a v roce 107 př.Kr. prosadil vojenskou reformu.
- Vytvořil námezdní armádu, do které přijímal i bezzemky. Jeho vojáci dostávali zdarma výstroj i výzbroj.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Roman_soldier_in_lorica_segmentata_1.jpg [11]

Tyto úspěchy populárů sjednotili optimáty kolem bývalého questora v Mariově vojsku **Lucia Cornelia Sully**.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Občanská válka

- V roce 88 př.Kr. vypukla mezi oběma stranami otevřená občanská válka. Po těžkých bojích Sulla porazil přívržence Mariovy, který mezitím v roce 86 př.Kr. umírá.
- R. 82 př.Kr. Sulla vtáhl do Říma a nechává si udělit titul diktátora na neomezenou dobu.
- Dochází k tzv. proskripcím – vydání seznamů tzv. veřejných nepřátel, které mohl kdokoli beztrestně zabít a jejichž majetek byl konfiskován. (Tak bylo např. v Římě zabito 1.600 jezdců, přívrženců populárů).

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mithridates_VI_Louvre.jpg [12]

Občanské války v Itálii pro sebe obratně využil pontský Mithridates.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

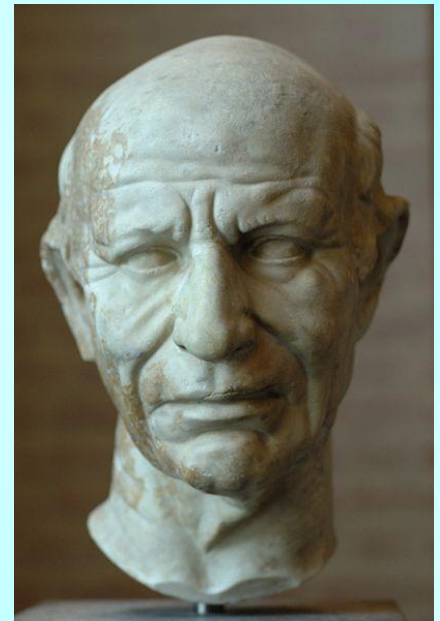

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Sullova vláda pevné ruky

- Sulla se chopil vlády jako diktátor. Aby si získal podporu opory Říma otroků – 10.000 jich propustil na svobodu.
- Posílil moc senátu. Počet jeho členů zvýšil ze 300 na 600.
- Po čtyřech letech diktatury se vzdal své moci a úřadu a v roce 79 př.Kr. odchází do ústraní jako soukromník, o rok později umírá.
- Za jeho vlády římské vojsko přestává být občanské a stává se žoldnéřským.

Tato realistická busta jakoby odrážela únavu a rozčarování z konce republiky a začátku doby jiné a to císařství.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Head_old_Roman_Glyptothek_Munich_320.jpg[13]

Římská legie

- Početní stav římské legie se v průběhu římských dějin měnil.
- Za římské republiky to bylo 4.200 legionářů + 300 jezdců.
- Na počátku římského císařství už to bylo 5.200 legionářů.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Roman_turtle_formation_on_trajan_column.jpg[14]

Na Trajánově sloupu vidíme, jak útočila těžká římská pěchota v útvaru zvaném **testudo** (želva).

Spartakovo povstání

- Nejslavnější ze všech povstání otroků, i když byla jiná povstání, déle vzdorující, Spartakovo povstání vešlo do dějin.
- Začalo vzpourou sedmdesáti otroků v Kapui, v gladiátorské škole v r.73 př.Kr.
- Thrák Spartacus, původně římský legionář, byl prodán do gladiátorské školy v Kapuy.

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Spartacus1.jpg> [15]

Muzeum v Louvru. To by mohl být Spartacus...

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Spartakovo povstání

- Původně nevelká skupina uprchlíků se rychle zvětšovala venkovskými otroky a chudými rolníky.
- Spartacus byl patrně schopný velitel a tak se stalo, co nikdo nečekal. Jeho narychlo sebrané „vojsko“ poráželo legie nejlepších vojáků Středomoří.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pottery-MGR_Lyon-IMG_1064.jpg [16]

Fragment keramiky olejové lampy zobrazující gladiátory.

Spartakovo povstání

- Situace se obrátila, když byl velením legii pověřen Marcus Licinius Crassus, který ale předtím využil nejtvrdšího trestu v legiích - decimaci. Teprve potom se zvedla bojová morálka legionářů.
- V Apulii roku 71 př.Kr. Crassus Spartakovo vojsko nakonec porazil. 6.000 zajatců nechal přibít na kříže **podél Via Appia z Kapuy do Říma.**

Tod des Spartacus. Zeichnung von Hermann Vogel.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tod_des_Spartacus_by_Hermann_Vogel.jpg[17]

Ale tělo Spartaka se nikdy nenašlo...

První triumvirát

- Do češtiny přeloženo vládá tři mužů. Šlo o vítěze nad Spartakem M.L.Crassa, o Gnaea Pompeia Magna, úspěšně válčícího na západě i východě Středozemního moře. Oba dva ambiciózní velitelé, kteří se na štěstí pro senát nesnášeli. Třetím mužem, který je nakonec uměl spojit, byl do té doby neznámý Gaius Julius Caesar.
- Crassus a Pompeius byli optimáti.

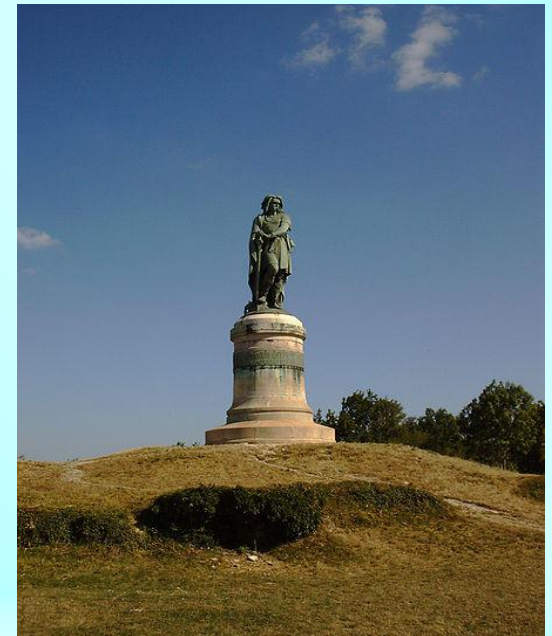
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pompeius.JPG>[18]

Roku 60 př.Kr. se Caesarovi podařilo oba rivaly usmířit a uzavřít s nimi dohodu.

První triumvirát

- Už v následujícím roce byl Caesar zvolen konzulem. Počínal si velmi dobře. Po uplynutí konzulátu si nechal udělit na pět let do správy Galii.
- V Galii, ale i v Germánii a v Británii nokonec zůstal celkem devět let. Pompeius válčil v Hispánii. Crassus se vydal bojovat do Sýrie proti Parthům.
- To se mu ale stalo osudným. V roce 53 př.Kr. triumvirát skončil...

Památník Vercingetorigovi nedaleko Alesie, kde Gallové dlouho vzdorovali.

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vercingetorix.jpg>[19]

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

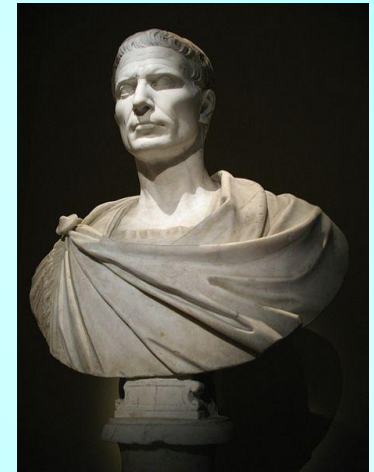

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Občanská válka na obzoru

- Pompeius po smrti Crassa posiloval své postavení v Římě. Spojil se se senátem a nechal se zvolit konzulem bez kolegy.(52 př.Kr.)
- Překročením říčky Rubikon v lednu 49 př.Kr. na hranici Předapské Galie a Itálie začala otevřeně občanská válka. Alea iacta est.
- V následujícím roce se vojska protivníků utkala na půdě Řecka v bitvě u Farsalu. Caesar vítězí.
- Pompeia pak úkladně zavraždili v Egyptě na pokyn faraona Ptolemaia XIII. Caesar se stává samovládcem.

A zůstávaly mu čtyři roky života...

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:0092_-_Wien_-_Kunsthistorisches_Museum_-_Gaius_Julius_Caesar.jpg\[20\]](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:0092_-_Wien_-_Kunsthistorisches_Museum_-_Gaius_Julius_Caesar.jpg[20])

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Úkoly

- 1. Kdy si Řím definitivně podmanil celé Řecko ?
- 2. Které události jsou spojeny s rokem 133 př.Kr. ?
- 3. Proč odcházeli drobní zemědělci do měst ?
- 4. Co to byly reformy bratří Gracchů ?
- 5. Kdo to byli optimáti a populárové?
- 6. V čem spočívala Mariova vojenská reforma ?
- 7. Kdo proti sobě stál v první občanské válce ?
- 8. Co to byly proskripce ?
- 9. Jak se měnil počet vojáků v legii ?
- 10. Spartakovo povstání bylo co ?

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Úkoly

- 11. Kdo to byl M.L.Crassus ?
- 12. Kdy a proč vznikl triumvirát ?
- 13. Jak si triumvirové rozdělili moc ?
- 14. Kdo první „opustil“ triumvirát ?
- 15. Jak můžeme chápat slova *Alea iacta est* ?

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odpovědi 1

- 1. Dobytím Korintu roku 141 př.Kr. si Řím definitivně podmanil celé Řecko.
- 2. V roce 133 př.Kr. získal Řím jako dědictví po jeho smrti Pergamské království v Malé Asii. V tomto roce byl Římem podmaněn Iberský polostrov, teprve po čtyřech letech se podařilo zlomit postání otroků na Sicílii a v tomto roce prosadil Tiberius Gracchus pozemkovou reformu.
- 3. Nemohli konkurovat levnému obilí z provincií, a proto prodávali své pozemky latifundistům.
- 4. Snaha přerozdělit půdu mezi bohatými a chudými.
- 5. Byli to jakoby dvě politické strany, které reprezentovaly aristokracii (optimáti) a střední vrstvy (populárové).

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odpovědi 2

- 6. Do armády přijímal i bezzemky, kterým zdarma poskytoval výstroj i výzbroj.
- 7. Proti sobě stáli optimáti v čele se Sullou a populárové s Mariem.
- 8. Byly to seznamy nepohodlných lidí, které mohl kdokoliv beztrestně zabít. Nechal je vydat Sulla.
- 9. Římskou legii tvořilo od 4.200 vojáků a později až 6.000 legionářů.
- 10. Z počátku vzpoura gladiátorů a nakonec pravidelná válka, kterou vedl Řím s otroky a chudými rolníky.
- 11. Nakonec v roce 71. př.Kr. porazil Spartakovo vojsko.
- 12. V r. 60 si po dohodě rozdělili nejschopnější muži v Římě moc ve státě.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odpovědi 3

- 13. Pompeius válčil v Hispánii, Crassus v Sýrii a Caesar v Galii.
- 14. V roce 53 př.Kr. padl Crassus ve válce proti Parthům.
- 15. Kostky jsou vrženy. Není cesty zpět. Válka bude.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroje informací

- [1] elveoflight, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Apollon_Tempel_im_antiken_Korinth.jpg, licence CC, (cit. 2012-11-25)
- [2] Fishal, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Asia_Minor_188_BCE.jpg, licence PD, (cit. 2012-11-25)
- [3] Mulazimoglu, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bergama_20_06_07.jpg, licence PD, (cit. 2012-11-25)
- [4] The Department of History, United States Military Academy, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Expansion_of_Rome%2C_2nd_century_BC.gif, licence PD, (cit. 2012-11-25)
- [5] Panairjdde, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:REmpire-04_Gallia_Narbonensis.png, licence CC, (cit. 2012-11-25)
- [6] BS Thurner Hof, licence Creative Commons, <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Gladiator-B%C3%A4renkampf.jpg>, licence CC, (cit. 2012-11-25)
- [7] Hannah, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tiberius_Gracchus.jpg, licence PD , (cit. 2012-11-25)
- [8] Wolfgang Sauber, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:MANA_-_Relief_Stadtgr%C3%BCndung.jpg, licence CC , (cit. 2012-11-25).
- [9] Lord Horatio Nelson, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lucius_Sulla.jpg, licence PD , (cit. 2012-11-25).
- [10] JW1805, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Marius_Glyptothek.jpg, licence CC, (cit. 2012-11-25)
- [11] MatthiasKabel, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Roman_soldier_in_lorica_segmentata_1.jpg, licence CC, (cit. 2012-11-25).
- [12] Sting, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mithridates_VI_Louvre.jpg, licence CC, (cit. 2012-11-25)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

- [13] Bibi Saint-Pol, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Centurio_70_aC.jpg, licence PD, (cit. 2012-11-25)
- [14] CristianChirita, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Roman_turtle_formation_on_trajan_column.jpg, licence CC, (cit. 2012-11-25)
- [15] Urban, licence Creative Commons, <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Spartacus1.jpg>, (cit. 2012-11-25)
- [16] Rama, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pottery-MGR_Lyon-IMG_1064.jpg, licence CC, (cit. 2012-11-25)
- [17] Hermann Vogel, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tod_des_Spartacus_by_Hermann_Vogel.jpg, licence PD, (cit. 2012-11-25)
- [18] Gunnar Bach Pedersen, licence Public Domain, <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pompeius.JPG>, licence PD, (cit. 2012-11-25)
- [19] Helmut Pfau, licence Creative Commons, <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vercingetorix.jpg>, licence CC, (cit. 2012-11-25)
- [20] Andrew Bossi, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:0092_-_Wien_-_Kunsthistorisches_Museum_-_Gaius_Julius_Caesar-edit.jpg, licence CC, (cit. 2012-11-25)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Materiál je určen pro bezplatné užívání pro potřebu výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízeních. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu. Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA (www.creativecommons.cz)